

کاربرد صفحه فشرده نمایه استنادی علوم در خدمات کتابسنجی، مطالعه استنادی، و اشاعه اطلاعات گزینشی^۱

دی. آر. پاتل^۲

ترجمه ویدا بزرگ‌چمی^۳

چکیده: این مقاله به تعریف و توصیف کتابسنجی، توانین و وسعت آن، میزان تأثیرگذاری مجلات، تحلیل استنادی، و نظایر اینها می‌پردازد. اهمیت نمایه استنادی علوم، گزارش‌های استنادی مجلات و بخش‌های گوناگون آنها را بیان می‌کند؛ روش‌های بازایی اطلاعات از صفحه فشرده نمایه استنادی علوم را مورد بحث قرار می‌دهد؛ و جست‌وجوهای گوناگون را تشریح می‌کند.

کلیدواژه‌ها: کتابسنجی، تحلیل استنادی، اشاعه اطلاعات گزینشی، صفحه فشرده، نمایه استنادی علوم

که با محاسبات ریاضی و آماری به ارزیابی

۱. مقدمه

در این مقاله کتابسنجی، قوانین و کاربردهای آن، دستیابی به میزان تأثیرگذاری نشریات خاص، تحلیل استنادی مقالات پژوهشی، کاربرد نمایه استنادی علوم، و گزارش‌های استنادی مجلات بر روی نسخه چاپی و صفحه فشرده مورد بحث قرار می‌گیرد. روش‌های گوناگون جست‌وجو از طریق صفحه فشرده نمایه استنادی علوم تشریح می‌شود که شامل میزان تأثیرگذاری تحلیل استنادی و ایجاد پروفایل اشاعه اطلاعات گزینشی برای موضوع Remote Sensing است. به‌طور مثال می‌توان اطلاعات درباره Remote Sensing را از صفحه فشرده نمایه استنادی علوم در مقطع زمانی مورد نیاز در ظرف چند ثانیه بازایی کرد.

کتابسنجی می‌تواند به عنوان وسیله
تحلیل کمی اطلاعات کتابشناختی
تعریف شود

کمی الگوهای انتشاراتی کلیه ارتباطات خرد و کلان در طول تهیه نوشته می‌پردازد. کتابسنجی می‌تواند در هر زمینه موضوعی و در اکثر مسائل مربوط به ارتباطات مکتوب به کار رود. در حقیقت به دلیل رشد بیش از حد متون، کتابداران قادر نیستند با روش‌های سنتی همگام با آن رشد پیش روند، از این رو کتابسنجی رشد چشمگیری داشته است. برای روشن شدن مطلب،

1. Bibliometrics, Citation Study, Selective Dissemination of Information Service Using SCI CD-ROM

2. D.R.Patel

۳. عضو هیأت علمی فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۲. کتابسنجی

کتابسنجی شاخه جدیدی از علوم اطلاع‌رسانی است

موضوع‌های گوناگون؛

۵. سنجش رشد نشریات در موضوع‌های خاص؛

۶. بررسی مواد قدیمی و فرسوده در موضوعی

خاص؛

۷. سنجش میزان مفید بودن خدمات ویژه و

خدمات اطلاعات گزینشی گذشته‌نگر؛

۸. تعیین ارتباط یا عدم ارتباط الگوهای تجربی با

الگوهای موجود؛

۹. پایه‌گذاری نظام‌های شبکه‌ای چند سطحی

کارآمد و مؤثر؛

۱۰. شناسایی نشریات هسته و ضروری در

رشته‌های مختلف برای تدوین خط‌مشی گردآوری مواد

بر مبنای نیازها، با توجه به بودجه پیش‌بینی شده بدون

لطمه به گرایش تحقیقاتی سازمان؛

۱۱. نظم بخشیدن به جریان اطلاعات، ارتباطات و

نظایر اینها؛

۱۲. توسعه معیارهای استاندارد سازی.

پیش از تشریح نمره تعیین میزان تأثیرگذاری مجله،

تحلیل استنادی، و روش آنها، لازم است درباره نمایه

استنادی علوم، گزارش‌های استنادی مجله‌ها، و کاربرد

آنها مطالبی ذکر شود.

۳. نمایه استنادی علوم

نمایه استنادی علوم، نمایه‌نامه مجلات علوم و

فن‌آوری است که نمایه‌های متعددی را در برمی‌گیرد و

هر دو ماه یکبار منتشر می‌شود. این مجله دارای

درهم‌کرد یکساله و پنجساله است که توسط موسسه

اطلاعات علمی ایالات متحده آمریکا منتشر می‌شود.

این نمایه‌نامه ۴۵۰۰ نشریه را با بیش از ۶۰۰ هزار مقاله،

نامه، یادداشت کوتاه فنی، سرمقاله و مانند آنها در

تعریف کتابسنجی از نظر برخی شخصیت‌ها ذکر می‌شود.

تعاریف

متخصصان تعاریف مختلفی از کتابسنجی ارائه

داده‌اند که عبارتند از:

"بررسی و سنجش الگوهای انتشاراتی کلیه ارتباطات مکتوب و نگارش آنها" (پاتر).

"بررسی کمی فرایند ارتباطات مکتوب." (پریچارد، ۱۹۶۹).

"کتابسنجی می‌تواند به عنوان وسیله تحلیل کمی اطلاعات کتابشناختی تعریف شود" (گارفیلد و دیگران).

قوانین

سه قانون بنیادی که در واقع اساس کتابسنجی را

تشکیل می‌دهند چنین هستند:

الف. قانون زیپف^۱: بسامد رخداد (تکرار) کلمه در

متن (قانون حداقل تلاش)؛

ب. قانون لوتکا^۲: سودمندی و بازدهی کار

نویسندگان در مقالات علمی (قانون مربع معکوس بازدهی علمی)؛

ج. قانون بردفورد^۳: پراکندگی مقالات با موضوعی

خاص در مجلات مختلف (قانون پراکندگی).

دامنه شمول

در موارد زیر می‌توان از بررسی کتابسنجی استفاده

کرد:

۱. تعیین کمیّت تحقیقات، ارزشیابی آنها، و رشد

دانش در زمینه‌های گوناگون؛

۲. تهیه سپاه‌های منظم از متخصصان یک رشته؛

۳. برآورد میزان جامعیت نشریات ادواری درجه

دوم؛

۴. شناسایی استفاده‌کنندگان و نویسندگان مدارک در

1. Zipf

2. Lotka

3. Bradford

برمی‌گیرد.

برحسب الفبای نام اولین نویسنده فهرست می‌شود. نمایه‌گردان موضوعی^۱ در این نمایه واژه‌های موجود در عنوان مقالات به عنوان اصطلاحات نمایه‌سازی به کار می‌رود. در تهیه این نمایه کلیه عناوین مهم به گردش درمی‌آیند.

نمایه تنالگان. این نمایه از دو بخش تشکیل می‌شود: (۱) بخش جغرافیایی و (۲) بخش الفبایی نام سازمان‌ها. در بخش جغرافیایی سازمان‌ها تحت نام کشور، شهر، و... تقسیم می‌شوند و در بخش الفبایی نام سازمان‌ها و ارجاعات مربوط به آنها همراه با محل جغرافیایی آمده است.

۴. گزارش‌های استنادی مجلات

نمایه استنادها بر این اصل استوار است که رابطه معنی‌داری میان مقاله و مقاله‌ای که به آن ارجاع می‌شود و همچنین بین آثار ۲ نویسنده یا ۲ گروه از نویسندگان مقالات، وجود دارد. زمانی که متخصصی به مقاله‌ای که قبلاً منتشر شده ارجاع می‌دهد، در واقع مروری بر مقاله قبلی داشته و برای مطالعه بیشتر خواننده، از آن یاد کرده است. اگر به کرات به مقاله مجله‌ای ارجاع داده شود، مجله به عنوان یک رساله اطلاعاتی مفید مطرح می‌گردد. تحلیل استنادی در گزارش‌های استنادی مجلات، برای بررسی ارتباط میان مجلات به کار می‌رود. کتابداران نیز می‌توانند برای انتخاب مجله از گزارش‌های استنادی مجلات بهره‌جویند. کاربرد گزارش‌های استنادی مجلات در زمینه علوم، برنامه‌ریزی، و ارزشیابی آنهاست. برای تشخیص و تعیین زمینه‌های تحقیق، تعریف اصول و تعیین تخصص‌ها از طریق ارتباط مجلات و نظایر آنها، می‌توان از تحلیل استنادی استفاده کرد.

متخصصان و محققان عمدتاً برای جست‌وجوی مقاله مورد نظر خود که در متون به آن استناد شده است از نمایه استنادی علوم استفاده می‌کنند. همچنین این نمایه برای تعیین اینکه آیا ارجاعی به اثر آنها داده شده، یا موضوع مورد نظر آنها بررسی شده است و نظایر اینها به کار می‌رود.

**متخصصان و محققان عمدتاً برای
جست‌وجوی مقاله مورد نظر خود که در
متون به آن استناد شده از نمایه
استنادی علوم استفاده می‌کنند.**

از نمایه استنادی علوم می‌توان برای پاسخگویی به سؤالات زیر استفاده کرد.

- آیا تاکنون به این مقاله استناد شده است؟
 - کلیه آثار جاری نویسنده در چه زمینه‌ای است؟
 - آیا شخص دیگری در این زمینه کار می‌کند؟
 - چه آثاری از نویسنده به جای مانده است؟
 - از یک سازمان چه آثاری منتشر شده است؟
- نمایه استنادی علوم دارای نمایه‌های مختلفی است که برای بازیابی سریع اطلاعات به کار می‌رود و تقریباً ۵۰ تا ۶۰ درصد حجم این نمایه‌نامه را دربرمی‌گیرد. نمایه استنادی علوم دارای چهار نمایه به شرح زیر است:
۱. نمایه اصلی. نمایه اصلی، فهرست الفبایی کلیه نویسندگان و مقالات آنها در محدوده زمانی تحت پوشش نمایه است که با جزئیات کامل کتابشناختی مقالات همراه است.

۲. نمایه استنادات. نمایه استنادات سیاهه‌ای الفبایی از نخستین نویسندگان مقالات، کتاب‌ها و دیگر مواد ارجاعی است. در زیر هر مدخل، ارجاعات

1. Permuterm Subject Index (PSI)

چگونگی کاربرد نمایه استنادی علوم و گزارش‌های استنادی مجلات برای تعیین میزان تأثیرگذاری یک مجله خاص و تحلیل استنادی در بخش بعدی شرح داده می‌شود.

۵. میزان تأثیرگذاری مجله

میزان تأثیرگذاری، تحلیل میانگین ارجاعات یک مقاله است. هر چه تعداد ارجاعات افزایش یابد میزان تأثیرگذاری بیشتر می‌شود.

میزان تأثیرگذاری نسبت بین ارجاعات و منابع ارجاع یافته است. میزان تأثیرگذاری که از طریق گزارش‌های استنادی مجلات و خروجی‌های جانبی پایگاه نمایه استنادی علوم به دست می‌آید، اعتبار مجله را در دنیا مشخص می‌کند.

۱-۵. روش‌شناسی

برای تعیین میزان تأثیرگذاری مجلات مختلف می‌توان به بخش طبقه‌بندی گزارش‌های استنادی ۱۹۹۰ مراجعه و فقط ارجاع به یک نویسنده دنبال شد (که X_1 است).

استنادات به کلیه شماره‌های مجله مذکور در مجلات مراجعه کرد. این میزان در جدول فوق برای سه مجله نشان داده شده است.

میزان تأثیرگذاری مجله‌ای را که در نمایه استنادی علوم از آن ذکر می‌شود به میان‌نیامده است، می‌توان به وسیله فرمول ماریسیس^۲ محاسبه نمود.

$$(IF) = \frac{X_1 + X_2}{Y_1 + Y_2}$$

در صورتی که:

X_1 تعداد استنادها به یک مقاله از مجله‌ای خاص در نمایه استنادی علوم سال ۱۹۹۰؛

نمایه استنادی علوم به صورت فصلنامه و در همکرد سالانه بر روی صفحه فشرده منتشر می‌شود و در دسترس همگان قرار می‌گیرد.

اجزای گزارش‌های استنادی مجلات

گزارش‌های استنادی مجلات در نمایه استنادی علوم از ۵ بخش تشکیل می‌شود:

۱. طبقه‌بندی مجله‌ها

گزارش‌های استنادی مجلات دارای سیاهه الفبایی از مجلات علوم (ذکر شده در نمایه استنادی علوم) علوم اجتماعی، علوم انسانی، و هنر است.

۲. سیاهه داده‌های اصلی

این سیاهه تعداد مقالات منتشر شده در مجله اصلی نمایه استنادی علوم را نشان می‌دهد.

۳. فهرست نیمه‌عمر مجله^۱

این سیاهه بیشتر بر کاربرد انتشار یکساله مجله تأکید دارد.

۴. سیاهه مجلات استنادکننده

این سیاهه وضعیت هر مجله اصلی را که در نمایه استنادی علوم آمده است، نشان می‌دهد و شامل مجلات ارجاعی در یک سال مشخص و گستره زمانی ارجاعات است.

۵. سیاهه مجلات ارجاعی

این سیاهه شامل مجلات ارجاعی علوم در مجلات نمایه استنادی علوم، علوم اجتماعی، علوم انسانی، هنر، و مجلات استنادکننده و گستره زمانی ارجاعات است.

نمایه استنادی علوم به صورت فصلنامه و در همکرد سالانه بر روی صفحه فشرده منتشر می‌شود و در دسترس همگان قرار می‌گیرد.

نام مجله	میزان تأثیرگذاری در سال ۱۹۸۶	میزان تأثیرگذاری در سال ۱۹۸۷
Int. J. of Remote Sensing	۱/۲۷۴	۱/۱۵۰
IEEE Trans. on Geoscience...	۱/۰۷۱	۱/۳۵۸
Photogrametric Eng. &...	۰/۵۲۲	۰/۷۱۰

استفاده نویسنده در ارجاعات استنادات ارائه می‌شود. تحلیل استنادی آن بخش از کتابسنجی است که به ارتباط بین مدارک ارجاعی و منبع استنادکننده می‌پردازد. تحلیل استنادی، فن سیاهه برداری از ارجاعات مقالات نشریات مهم و محاسبه تکرار ارجاع آن در مجله است. در این روش مجلاتی که بیشترین ارجاع را داشته‌اند، مورد توجه قرار می‌گیرند و به عنوان مطلوب‌ترین مجلات در مجموعه کتابخانه تلقی شده، غالباً مورد استفاده متخصصان واقع می‌شوند. همچنین تحلیل استنادی، کتابداران و جامعه علمی را در انتخاب مجله در یک زمینه خاص یاری می‌دهد.

۶-۱. روش‌شناسی

نمایه اصلی نمایه استنادی علوم، در تهیه فهرست مقالات نویسندگان که در سال‌های خاصی منتشر شده‌اند بسیار مفید است. به‌طور مثال برای تهیه مقالات برخی نویسندگان به نمایه اصلی سال ۱۹۸۵ و سپس برای جست‌وجوی ارجاعات نویسندگان به نمایه استنادات سال‌های ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۰ مراجعه می‌شود. همچنین نظیر این جست‌وجو از طریق صفحه فشرده نمایه استنادی علوم نیز برای تحلیل استنادی انجام می‌شود.

۷. نمایه استنادی علوم روی صفحه فشرده

صفحه فشرده نوعی ابزار ذخیره نوری است که قادر به ذخیره ۵۵۰ میلیون بایت معادل ۲۷۵،۰۰۰ صفحه چاپی است. صفحه فشرده، اطلاعاتی نظیر متون، تصاویر، و مواد دیداری و شنیداری را به صورت

X_1 تعداد استنادها در همان مجله در طول سال ۱۹۹۰

Y_1 تعداد کل مقاله‌های مجله در طول سال ۱۹۸۸؛ و

Y_2 تعداد کل مقاله‌های مجله در طول سال ۱۹۸۹

باشد.

به عنوان نمونه برگه‌های گوناگونی برای هر یک از سرمقاله‌ها، مقالات پژوهشی، خبرهای کوتاه، و جز آن در مجله "ایندین فورستر" همراه با اطلاعات کامل کتابشناختی درباره نویسنده، جلد، شماره، سال، و صفحه‌گذاری‌ها در سال‌های ۱۹۸۸ (با ۱۱۷ مقاله) و ۱۹۸۹ (با ۱۴۴ مقاله) تهیه شد. کلیه فیش‌ها به‌طور مجزا براساس نام خانوادگی نویسنده الفبایی شد که Y_1 (با ۱۱۷ مقاله) و Y_2 (با ۱۴۴ مقاله) را تشکیل می‌دهد. برای کنترل ارجاعات این نویسندگان در نمایه استنادی علوم به نمایه استنادات آن در سال ۱۹۹۰ مراجعه شد. برای کنترل ارجاعات برای تعیین X_1 یا به عبارتی خود ارجاعات نویسندگان، جست‌وجوی ارجاع به آنها از مقاله‌های منتشر شده در مجله سال‌های ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ لازم بود که بدین طریق ۲۲ ارجاع از مجله سال ۱۹۹۰ به دست آمد.

با استفاده از ارزش‌های X_1 و Y_1 ، X_2 و Y_2 میزان تأثیرگذاری مجله "ایندین فورستر" سال ۱۹۹۰ به صورت زیر محاسبه شد:

$$(IF) = \frac{X_1 + X_2}{Y_1 + Y_2} = \frac{1 + 22}{117 + 144} = \frac{23}{261} = 0.088$$

۶. تحلیل استنادی

توصیف کامل اطلاعات کتابشناختی مقاله مورد

ایجاد پرو فایل اشاعه اطلاعات گزینشی مفید خواهد بود. سؤالات مطرح شده در طول جست و جو می تواند با یک فرمان خاص در یک فایل ذخیره شود. پرو فایل مذکور یک بار ایجاد می شود و می تواند به دفعات در چندین سال مورد جست و جو قرار گیرد. این امکان وجود دارد که برای هر ۵۰ سؤال (حداکثر ۲۵۰ کاراکتر) مربوط به یک یا چند فیلد، فایلی را ایجاد یا اصلاح کرد. هر فایل در اسکی^۱ با یک شاخص همراه است (نظیر PRO). به عنوان نمونه یک جست و جو به تفصیل در بخش ۷-۴-۳ مطرح شده است.

نرم افزار بازیابی، نرم افزاری است که اختصاصاً برای دسترسی به اطلاعات صفحه فشرده نوشته شده است.

۷-۲. روش شناسی

برای کار با صفحه فشرده نمایه استنادی علوم، اولین قدم نصب نرم افزار جست و جو و بازیابی، از صفحه فشرده است. این نرم افزار همراه با نمایه بر روی صفحه فشرده قرار دارد. برای نصب پایگاه اطلاعاتی نمایه استنادی علوم، گذراندن مراحل زیر ضروری است.

C:\>a:

A:\>Install (با این دستور نرم افزار)

جست و جو و بازیابی، فعال می شود)

Y

C:\>DRP(xyz name)

C:\>DRP> ISI_CD or CD_ROM

نرم افزار بازیابی، نرم افزاری است که اختصاصاً برای دسترسی به اطلاعات صفحه فشرده نوشته شده است. این نرم افزار عموماً توسط تهیه کنندگان پایگاه اطلاعاتی

دیجیتالی ذخیره می کند و اطلاعات با ارزش را به سرعت، سهولت، و با هزینه ای ناچیز در دسترس قرار می دهد.

صفحه فشرده بسیار مقاوم است و گرد و خاک و گرما بر روی آن تأثیر نمی گذارد. پایگاه های اطلاعاتی ذخیره شده روی صفحه فشرده، معمولاً به صورت هوایی ارسال و به طور مرتب روزآمد می شوند. با یکبار سرمایه گذاری و پرداخت اشتراک سالانه صفحه فشرده می توان جست و جوی های متعددی انجام داد. گردآوری اطلاعات کتابشناختی از طریق صفحه فشرده مقرون به صرفه تر از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته است.

چاپ نمایه استنادی علوم از سال ۱۹۶۳ آغاز شده است و در سه سال اخیر نیز به صورت صفحه فشرده منتشر می شود. هم اکنون بیشتر شماره های قدیمی این نمایه نامه بر روی صفحه فشرده در دسترس است.

نمایه استنادی علوم دارای نمایه های متعددی از مجلات علوم و فن آوری است. صفحه فشرده نمایه استنادی علوم دارای ۵ نمایه شامل نام نویسنده، واژه های عنوان، کد آدرس، کد مجله، و کد استنادات است. صفحه فشرده این نمایه، ابزار پر قدرت و کارآمدی برای دستیابی به رکوردهای مرتبط، تعداد مراجع مشترک، و گردآوری اطلاعات کتابشناختی به شمار می رود.

۷-۱. خدمات اشاعه اطلاعات گزینشی روی صفحه فشرده

خدمات اشاعه اطلاعات گزینشی با استفاده از صفحه فشرده نمایه استنادی علوم کارآمدتر و بهتر ارائه می شود. برای ایجاد عبارات های کامل جست و جوی مورد نظر متخصصان یا سازمان در یک یا چندین فیلد از جمله نویسنده، واژه های عنوان، کد آدرس، کد مجله، استنادات، و شماره های مختلف یک مجموعه از روش های متعددی برخوردار است. کلیه این روش ها در

بول نظیر (OR AND، و THRU انجام می شود).

سیاهه فرمان های منوی F2 به کمک کلید ALT بدین قرار است:

ALT.F: برای تغییر فیلد (پیش فرض نظام عنوان است و به آدرس، نویسنده، و نظایر اینها قابل تغییر است)؛

ALT.D: واژه نامه (برای تأیید و انتخاب جزئیات مورد نظر درباره نویسنده، عنوان مقاله، نام نشریات، مقاله خاص، و جز آن به کار می رود)؛

ALT.L: محدودیت ها (به تفصیل به آن پرداخته خواهد شد و برای ایجاد فایل جست و جو و اشاعه اطلاعات گزینشی مفید است)؛

ALT.P: چاپ (برای چاپ موارد بازیابی شده به کار می رود)؛

ALT.S: ذخیره (کل مراحل جست و جو بر روی فلاپی ذخیره می شود، نام فایل جست و جو فرضی است، و شخص می تواند آن را تغییر دهد مثل Remcte 91.PRO)؛

ALT.R: فعال کننده فایل (برای اشاعه اطلاعات گزینشی مفید است)؛

ALT.L: محدودیت ها که دارای مشخصه هایی به قرار زیر است و برای ایجاد فایل جست و جو و اشاعه اطلاعات گزینشی مفید است:

فیلد: مثل عنوان، نویسندگان، و کلید واژه ها؛

زبان: بدون محدودیت یا به زبان انگلیسی، فرانسه، روسی، و نظایر اینها؛

نوع مدارک: بدون محدودیت یا مقالات تحقیقاتی، یادداشت ها، نامه ها، تک نگاشت ها، و جز آن؛

روزآمدی: جست و جوی کل پایگاه اطلاعاتی تا به امروز یا سال اخیر.

منوی نتایج یعنی F4 نیر فرمان های گوناگونی بدین شرح دارد: R برای منابع مرتبط، F برای مراجع، A برای

صفحه فشرده یا به طور مجزا بر روی فلاپی همراه با صفحه فشرده عرضه می شود و یا ممکن است روی صفحه فشرده نوشته شود.

نرم افزار جست و جو و بازیابی صفحه فشرده نمایه استنادی علوم که به طور جداگانه بر روی فلاپی تهیه می شود از ۵ فایل تشکیل شده است که عبارتند از: CD SETUP (قابل تغییر است)، CD-ROM (کل داده قابل بازیابی است)، CD BAT (فایل دسته ای)، CD EXE (منو بر روی صفحه) CD HELP (منوی کمک)

۷-۳. سیاهه فرمان ها

هر فایل دارای سیاهه فرمان های متفاوت است، برخی فرمان های جست و جو بدین قرار هستند:

ابتدا یک شماره از صفحه فشرده نمایه استنادی علوم را وارد دیسک ران رایانه می کنیم و کلید Enter را فشار می دهیم. پایگاه های اطلاعاتی نمایه استنادی علوم دارای منوها و فرمان های متعددی است که عبارتند از: F1 کمک، F2 بار کردن دوره زمانی خاصی از پایگاه اطلاعاتی، F3 برای وارد کردن عملگرهای گوناگون جست و جو، F4 برای نمایش نتایج جست و جو به صورت یک رکورد کوتاه یا بلند، و F5 خروج از DOS و آغاز جست و جوی جدید.

جست و جو به کمک کلید F1 به صورت های مختلف انجام می شود:

۱. نویسنده (تنها نام اولین نویسنده حائز اهمیت است نظیر PathakPn)؛

۲. عنوان (کلید واژه های عنوان قابل بازیابی هستند، جست و جو به طور قراردادی بر روی فیلد عنوان انجام می شود، و با کلید ALT.D قابل تغییر خواهد بود)؛

۳. آدرس؛

۴. نشریات استنادکننده؛

۵. استادها؛

۶. Set (جست و جو با استفاده از عملگرهای گوناگون

(22 THUR "8 NOT" فرمان "22 or23 or24 or25... or39) (39) داده می‌شود. در این حالت صفحه فشرده، جست‌وجوی مقالات نویسندگان هندی در مجلات غیرهندی را آغاز می‌کند. بعد از عمل Set، ۸۲۵۶ مقاله در سال ۱۹۸۹ به دست آمد. به عبارتی تعداد کل مقالات متخصصان هندی در نمایه استنادی علوم ۱۰،۸۵۶ مقاله بود که از این تعداد، ۸۲۵۶ مقاله در مجلات خارجی و ۲۶۰۰ مقاله در مجلات هندی منتشر شده است.

جست‌وجوی مشابه‌ای در صفحه فشرده نمایه استنادی علوم از ژانویه تا ژوئن سال ۱۹۹۱ انجام شد. تعداد کل مقالات نویسندگان هندی ۵۶۰۰ مقاله بود که ۴۶۰۰ عنوان در مجلات خارجی و ۱۰۰۰ عنوان در مجلات هندی منتشر شده بود.

۷-۴-۲. تحلیل استنادی یک نویسنده خاص

با استفاده از منوی F2، صفحه فشرده نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۶ را بار می‌کنیم، سپس با استفاده از کلید F3، نام نویسنده را تایپ می‌کنیم. با ALT-D به واژه‌نامه مراجعه، مقاله‌ای از نویسنده را انتخاب کرده و با کلید Enter ناحیه مورد نظر در واژه‌نامه را مشخص می‌کنیم. صفحه فشرده، آن مقاله خاص را به F3 می‌برد و جست‌وجوی مقاله خاص Pathak-Pn آغاز می‌شود.

پس از اتمام جست‌وجو، با فشار کلید ALT-S جست‌وجو ذخیره می‌شود. سپس صفحه فشرده نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۶ را خارج و صفحه فشرده سال ۱۹۸۷ را وارد می‌کنیم. نیازی به نوشتن مجدد عبارت جست‌وجو نیست، با فشار کلید ALT-R فایل جست‌وجو فعال می‌شود. نتیجه جست‌وجو دو ارجاع به نویسنده در سال ۱۹۸۷ است. کلید F4 را فشار می‌دهیم تا نتایج به دست آمده را مشاهده کنیم. بدین صورت جست‌وجوی ارجاعات یک نویسنده خاص در سال ۱۹۸۸، ۱۹۸۹، و ۱۹۹۰ ادامه می‌یابد.

آدرس، C برای جمع‌آوری (یک رکورد یا مجموعه کامل)، P برای چاپ و C برای ذخیره استفاده می‌شود. این فرمان‌ها برای ملاحظه ارجاعات و تفصیل، ارجاعات مرتبط، و مراجع مشترک در ۵ سطح مفید است.

در صورت تمایل به ذخیره یا چاپ رکورد، فرمان برنامه، تأییدی است بر نیاز فرد به رکورد کوتاه، بلند، و جز آن که در زیر به آنها اشاره می‌شود:

۱. رکورد کوتاه؛

۲. رکورد کوتاه با آدرس؛

۳. رکورد کوتاه با ارجاعات؛

۴. رکورد بلند (کلیمه اطلاعات ۱ و ۲ و ۳ را در

برمی‌گیرد).

۷-۴-۴. جست‌وجو از طریق صفحه فشرده نمایه

استنادی علوم

امکان جست‌وجوهای گوناگون از طریق صفحه فشرده نمایه استنادی علوم وجود دارد که به شرح و بحث در جزئیات آن می‌پردازیم.

۷-۴-۱. تعداد کل مقالات منتشر شده در خارج از هند از نویسندگان هندی

با استفاده از منوی F2 داده‌های صفحه فشرده نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۶ در نظام بار می‌شود. با فشار کلید F2، در فیلد آدرس واژه "هند" را تایپ می‌کنیم. با زدن کلید Enter جست‌وجوی مقالات نویسندگان هندی آغاز می‌شود. ۱۰،۸۵۶ مقاله از متخصصان هندی در ۱۸ مجله هندی تحت پوشش نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۶ به دست می‌آید. سپس با کلید ALT-D که برای نام مجلات در واژه‌نامه به کار می‌رود، نام این مجلات را در F3 ذخیره می‌کنیم. اعداد حد فاصل ۲۲ تا ۳۹ جست‌وجو را که به نام مجلات هندی اختصاص دارد برای حذف مشخص می‌کنیم.

سپس در F3 در محیط Set به جای نوشتن "8 NOT"

داده‌های سال بعد به همان فایل افزوده شده و با کلید
AL.T.P اطلاعات پایگاه اطلاعاتی چاپ گرفته می‌شود.
با ورود دستور چاپ، اطلاعات فلاپی نیز چاپ
می‌شود.

تاریخ دریافت: ۷۹/۹/۲۰

مآخذ:

1. ARORA, Kamekesh and Sen B.K. Use of Impact Factor as a Valid Measure Bangalore, 8-12 August 1991.
2. Broadus, R.N. "Towards a Defintion of Bibliometrics Scientometrics". Vol.12, No.5-6 (1987): 373-79.
3. NARENDRA KUMAR and SEN B.K SCI-CD ROM in the Service of Acientific Community". IASLIC Conferece., Mysore, 1990.
4. Ravichandra Rao, I.K. Librametry to Informetrics: An Overview" Internation Confrence on Bibliometrics, Bangalore, 8-12 August 1991.
5. Science Citation Index (SCI), a Bibliometric Tool.
6. SEN Subir K. and Chatterjee, Sunil Kumar. "An introduction to Research in Bibliometric Pt. I: Background and Perspectives. IASLIC Bulletin, Vol.25, No.3 (Sept. 1990): 105-117.
7. Idem. "An Introduction to Research in Bibliometrics Pt.II: Glossory". IASLLIC Bulletin, Vol.25, No.4 (Dec.1990): 155-170.

۷-۴-۳. کتابشناسی Remote Sensing

صفحه فشرده نمایه استنادی علوم سال ۱۹۸۶ در
دیسک ران رایانه بار شده و با فشار کلید F3 فایل ایجاد
می‌شود. در منوی F3، با فشار کلید AL.T.L محیط‌های
گوناگون برای انتخاب ظاهر می‌شود.

فیلد ← عنوان

زبان ← انگلیسی

نوع مدرک ← بدون محدودیت

روزآمدی ← تا به امروز

عبارت ← Remote Sensing

با فشار کلید Enter، رایانه جست‌وجوی پایگاه
اطلاعاتی سال ۱۹۸۶ تحت عنوان Remote و پس از آن
Sensing را آغاز می‌کند، سپس جست‌وجو، با عبارت
Remote Sensing ترکیب می‌شود و ۱۳۳ رکورد به دست
می‌آید، و پس از آن با فشار کلید F4، رکوردها نشان داده
می‌شود. به کمک کلید AL.T.S اطلاعات ذخیره می‌شوند
و با فشار کلید ESC از F4 خارج و مجدداً در وضعیت
جست‌وجو به کمک کلید F3، با فشار کلید AL.T-S فایل
ذخیره می‌شود. فایل جست‌وجوی Remote Sensing به
زبان انگلیسی، با انواع مواد، با اطلاعات روز ذخیره
می‌شود. سپس صفحات فشرده سال‌های مختلف یک‌به
یک با کلید F2 بار و با کلید AL.T.R فایل برای
جست‌وجو در آن سال خاص فعال می‌شود. این داده‌ها
بر روی فلاپی صفحه فشرده ذخیره و بدین صورت